

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№12
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 598 sahifa,
2-dekabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekiston sharoitida ayollar ijtimoiy faolligini oshirishda psixologik motivatsiya va o'z-o'zini rivojlantirish strategiyalari	26
<i>Xuseynova Abira Amanovna</i>	
Pragmalinguodidactic Principles in Teaching English for Philologist Students and their Application in Intercultural Communication.....	31
<i>Arzieva Bibi-Sanem Aynazarovna</i>	
Metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan biologiya o'quv materiallarini loyihalash, joriy etish va samaradorligini baholash.....	35
<i>Abdurasulova Gulrux Habibullayevna</i>	
Oligofreniya holatida neyropsixologik tashxislar qo'llanilishining umumiy masalalari	40
<i>Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li, Xojaliyeva Sarvinoz Elyorjon qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari talabalarida kreativ kompetensiyani rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ...	44
<i>Asatova Dildora Aslamovna</i>	
Ingliz tili o'qish ko'nikmalarini takomillashtirishda autentik manbalarning roli.....	49
<i>Bekmuratova Nargiza Arislanbayevna</i>	
Insuldan keyingi nutqni tiklashda logopedik reabilitatsiya va nevrologik muolajalar integratsiyasi	52
<i>Boltaboyeva Xurshida Sharofiddinovna</i>	
The Concept of Symbols in Linguoculturology	56
<i>Hamraqulova Gulandom Sodiq qizi</i>	
Buyuk ipak yo'li xalqlari o'rtasidagi pedagogik va madaniy aloqalarning vujudga kelishi.....	59
<i>Mirxalilova Nargiza Akbarovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarni bolalarni nutqini o'stirishga bo'lgan kasbiy-pedagogik tayyorgarligini o'stirish	63
<i>Mitaliboyeva Dildora</i>	
Koxlear implantli bolalarning eshituv–nutqiy faolligini oshirishda differensial yondashuv asosida korreksion-pedagogik ish	66
<i>Nartayeva Shahoza Yulchibayevna</i>	
Fasilitatsion yondashuv asosida kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda adaptiv ko'nikmalarni rivojlantirishning psixologik-pedagogik mexanizmlari.....	71
<i>Normatova Nilufar Komilovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchilarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari (XIX–XXI asrlarda).....	76
<i>Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya</i>	
Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar orqali olimpiya ta'limini rivojlantirish: yoshlar orasida axloqiy va jismoniy madaniyatni oshirish	80
<i>Qodirov Jurabek Mamatsimonovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sun'iy intellekt bilim va savodxonligini rivojlantiradigan innovatsion jismoniy-interaktiv o'yinlar: pedagogik model.....	83
<i>Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi</i>	
“Sab' ai sayyor” asarida qo'llangan onomastik birliklar haqida mulohazalar	87
<i>Gadayev Oybek Yaxshiboyevich, Ravshanova Sharbatoy Rahmatilla qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoq shifokorlarining masofaviy konsultatsiyalari shaxs psixikasi va salomatligiga ta'siri	91
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, Ravshanova Zarnigor Daminovna</i>	
Talabalar ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish.....	95
<i>Satvoldiyev Faxriddin Akbarali o'g'li</i>	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali pedagoglarning kreativligini rivojlantirish	99
<i>Saydullayeva Gulasal Umidjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar motorikasini rivojlantirishning standart modeli	102
<i>Sirojiddinova Xamidaxon Xasanboy qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning shaxslararo munosabat kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	106
<i>Turg'unova Gulnoza Muhammadjonovna, Xodjiyeva Mahliyo</i>	

Shaxsdagi mehnat motivatsiyasi samaradorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi korrelyatsion bog'liqliklar tahlili	109
Xusanov Samariddin Maxmadaminovich	
Auditoriyadan tashqari musiqiy mashg'ulotlarni art-terapiya yordamida tashkil etish asoslari	112
Yarashev Jo'rabek To'rayevich	
Формирование творческого мышления школьников на уроках музыки	117
Габдульманова Ильнура Минисламовна	
Теоретико-методологические основы коллаборативного обучения, кооперативных подходов и интерактивных педагогических методов	119
Жураева Мафтуна Бахтиёр кизи	
Педагогическое колесо как инструмент формирования цифровой компетентности будущих педагогов дошкольного образования.....	124
Урзова М. Б., Усманова У. Б.	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–махалла" в Узбекистане ..	130
Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли	
Педагогические условия формирования языковой грамотности у учащихся с тяжелыми нарушениями речи.....	135
Юсупова Зулайхо Бахром кизи	
Valeologik tarbiyada o'yin texnologiyalarining ahamiyati.....	139
Berkinova Charos Islomovna	
O'quvchilarda faol fuqarolik kompetensiyasi tushunchasi, mazmuni va shakllanishi	142
Buvorayeva Gulruh Shoikrom qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'qitishning didaktik imkoniyatlari	145
Cho'tboyeva Munisxon Eshpo'lat qizi	
Tabiatga muhabbat: maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar va o'yinlar orqali ekologik tarbiya	150
Ergasheva Umriniso Komilovna	
Zamonaviy ta'lim – talabalar ijtimoiy intellektini shakllantirish omilidir.....	153
Ermatova Gulnoz Pirimovna	
O'zbekistonning eng yangi tarixi fanini o'qitishda pedagogik texnologiyaning o'rni	156
Gazibekova Feruza Hakimovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli texnologiyalar muhitida tanqidiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish metodikasi	159
Haydarova Feruza Haydar qizi	
Talabalarda ma'naviy-axloqiy fazilatlar va sifatlarni shakllantirish mexanizmi.....	162
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda interfaol metodlarni qo'llash texnologiyasi.....	165
Jumayeva Malika Aliyevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarda kasbiy-nutq madaniyatini rivojlantirish.....	168
Lutfetdinova Ra'no Xusnetdinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik rivojlanishga zamonaviy yondashuvlar va jahon tajribalari ..	172
Masharipova Barno Erkin qizi, Adilbayeva Dilnoza Adilbay qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida til o'yinlari texnologiyalarining nazariy asoslari.....	175
Masharipova Dilfuza Muxammatjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachisi pedagogik faoliyatining o'ziga xosligi	178
Muhammadiyeva Feruza Turakulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda aksiologik yondashuvdan foydalanish metodikasi.....	181
Muhiddinova Munira Xayrullayevna	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	184
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'qituvchining muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	187
Nizamova Nodira Paxritdinovna	
Integrativ yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetentligini rivojlantirishning mazmuniy izohlanishi	191
Oysha Qurbonova, Nodira Abduraimova	
Boshlang'ich ta'limda Finlandiya tajribasi	195
Nodira Sherboyeva	

Kutubxonachi kutubxona-axborot xizmati jarayonining yetakchi ishtirokchisi sifatida	198
O'ktam Nosirov	
Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	204
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Globallashuv sharoitida axborot-psixologik xavfsizlikni shakllantirish masalalari.....	208
Raxmatjonov Shoxjahon Dilshodbek o'g'li	
Talabalarga ingliz tilini o'qitishning zamonaviy innovatsion texnologiyalari	212
Sa'dullayeva Rushana	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	215
Saidova Dilbar Erkinovna	
Pedagog xodimlarda tolerantlik namoyon bo'lishining determinantlari.....	218
Sattorova Maxliyo Dilmurod qizi	
Kreativ metodlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ tafakkur va fikrlashni rivojlantirish	223
Sultonboyeva Baxriniso Ilhomjon qizi	
Artpedagogika texnologiyalaridan foydalanib maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirish metodikasi	226
Xolmatova Fotima Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda yashil kompetensiyalarni shakllantirish yo'nalishlari.....	229
Yaqubova Shoira Tog'aymuratovna	
Emotsional intellektni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	233
Yarmatov Raxmboy Baxramovich	
Boshlang'ich ta'limda o'quv veb-saytlari orqali til kompetentligini rivojlantirish	239
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Muxammadjonova Diyorabonu Muzaffarjon qizi	
Языковые изменения в русском языке XXI века: исследование новых слов, сленга, интернет-коммуникации, влияния англицизмов и глобализации на современный русский язык	242
Марупова Дилфуза Давроновна	
Oliy ta'limda talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatining maqsad va vazifalari	247
F. R. Xosilova	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya darslarida o'quvchilarni tabiiy materiallar bilan ishlashga o'rgatish	251
Kambarov Nodirjon Sattarovich, Nasirjanova Feruzaxon Alixon qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvining qo'llanilishi va uning samaradorligi.....	256
Abdulazizova Yulduz Abdujabbor qizi	
Tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM yondashuvi asosida kreativlikni rivojlantirish metodikasi	259
Abdullayeva Dilrabo Fayzulla qizi	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarda shaxs ma'naviy qiyofasini shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	262
Aliyeva Zuxra Tursunboyevna	
Yosh avlodni madaniy-tarixiy yondashuv asosida tarbiyalashda madaniy-ma'rifiy muassasalarning o'rni..	265
Aripov Shokirjon Olimovich	
Ta'limda yangi texnologiya: 4K modeli va uni amalga oshirish yo'llari.....	268
Avliyoqulova Nasiba Choriyevna	
Badiiy-tarixiy materiallarni ta'lim jarayoniga integratsiyalashning metodologik asoslari.....	272
Baratov Baxtiyorjon Qodirovich	
Bolaning maktabgacha ta'lim tashkilotiga moslashishida o'yinning roli.....	275
Barno Masharipova Erkin qizi, Zuhrobova Mahliyo Abdulatif qizi	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida integrativ yondoshuvdan foydalanish texnologiyasi	278
Ernazarova Laylo Abdusaitovna, Saidahmadova Gulrux Farrux qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda metarefleksiv fikrlashni rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari	284
Ismailova Nilufar Isroildjanovna	
Semantic and Cross-Cultural Features of Food-Based Idioms in Karakalpak and English Languages.....	289
Jiemuratova Gulistan Koshkinbaevna	
Filolog talabalarida mustaqil fikrlash va qaror qabul qilishni rivojlantirishda metakognitiv yondashuvlarning didaktik mexanizmlari.....	292
Jo'rayeva Dilnoza Ro'zimat qizi	
Rivojlantiruvchi sohalar kompetensiyalariga integratsion yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash texnologiyasini rivojlantirish	296
Jo'rayeva Zilola Sayfiddin qizi	

Psixologlar kasbiy komponentlarini rivojlantirishda matematik usullardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari.....	302
Kuziyeva Dilnura Dilmurotovna	
O'zbekiston metodik maktabida sotsiolingvistik kompetensiyani shakllantirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlili	306
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Maxsus pedagogika fanlarini o'qitishning nazariy-metodik asoslari	313
Maqsudova Nodira Alijonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishda ertakterapiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	317
Muxiddinova Dilfuza Sherdor qizi	
Nutq madaniyatini shakllantirishda o'qituvchi nutqining roli.....	320
N. Q. Olimova	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	323
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish metodikasi	326
Normirzayeva Maftunaxon Ilyosjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tadqiqot faoliyatini rivojlantirishda intensiv ta'lim texnologiyalarining metodik asoslari.....	329
Oloqulova Farzona Umedillayevna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi giperaktiv bolalar bilan ishlashda pedagogik kompetentligini oshirish metodikasi.....	332
Raimqulova Sojida Abdusaid qizi	
Talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	335
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Inklyuziv ta'limni tashkil etishning xorijiy pedagogik amaliyotdagi modellari	339
Sultonova Zarina Uchqun qizi	
Xalq pedagogikasida ertaklarning tarbiyaviy va ma'naviy-ma'rifiy ahamiyati: ma'naviy begonlashuvga qarshi tarbiyaviy omil sifatida.....	343
To'xtasinova Farida Davlatali qizi	
B1 darajadagi talabalar uchun xorijiy tilni o'qitishda audiovizual texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirishning metodik asoslari	347
Toshpulatova Shaxsanam Xolmurodovna	
Kontekstli ta'lim va uning boshlang'ich ta'lim matematikasidagi ahamiyati haqida	350
Umarova Nigora Alisherovna	
Oiladagi psixologik muhitning o'spirinlarda to'liqsizlik kompleksi shakllanishiga ta'siri	353
Xalmuratova Dilorom Abdikarimovna	
Ta'limda faktcheking: misinformatsiya va dizinformatsiyaga qarshi kurashishning pedagogik asoslari	356
Xidirova Maftuna Ithom qizi	
Maktab o'quvchilarini falsafiy va dunyoqarashga tayyorlash omillari	362
Xo'shboqova Farida Komiljon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq faoliyatini rivojlantirishning lingokognitiv asoslari	370
Xusanova Gulruxsor To'lqin qizi, Aliyeva Muhlis Baxodir qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini oshirish	374
Zokirova Sohobaxon Muxtaraliyevna, Erkinova Nazokatxon Anvarjon qizi	
Эффективность занятий кроссфитом в повышении уровня общей физической подготовленности слушателей института повышения квалификации МВД Республики Узбекистан	377
Албеков Шокир Адилбекович	
Роль торговых и кочевых маршрутов в формировании лингвокультурных заимствований между Хорезмом и Южной Сибирью.....	381
Сатымова Светлана Сатымовна	
Использование искусственного интеллекта в обучении русскому языку как иностранному: проблемы и решения.....	385
Ташева Дилором Салимовна	
Проблемы использования коммуникативного метода в преподавании русского языка студентам	389
Тоджибоева Наргиза Джумабоевна	

Maktab–oila–mahalla hamkorligining qizlar ijtimoiy faolligini oshirishga ta'siri	393
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi</i>	
Ta'lim tizimida musiqiy madaniyatni takomillashtirishning metodologik imkoniyatlari.....	397
<i>Asqarova Xurshida A'zamjon qizi</i>	
Maktab biologiya kursini o'qitishda dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarning o'zaro bog'liqligi asosida metodologik savodxonlikni shakllantirish.....	404
<i>Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida iqtidorli talabalar bilan ishlash samaradorligini ta'minlash usullari.....	407
<i>Delov To'liqin Erkinovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarni badiiy asarlarni janriy xususiyatlariga ko'ra izohli o'qishga o'rgatish	410
<i>Gulmira Abdullayeva</i>	
O'zbekiston bokschilarining dunyo reytingida yetakchi o'rinlarni egallashining asosiy omillari	413
<i>Insapov Ismoil Tuychaliyevich</i>	
Improving Learners' Engagement Through Game-Based Techniques in Language Education	416
<i>Ismailova Ma'rifat Bakhrambek kizi</i>	
STEAM yondashuvi boshlang'ich ta'limda ijodiy fikrlashni rivojlantirishning zamonaviy kaliti sifatida	421
<i>Jo'rayeva Nasiba Komil qizi</i>	
O'quvchilarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning ijtimoiylashuvi	426
<i>Jo'rayeva Sayyora Vahobjon qizi</i>	
O'smirlarda xarakter aksentuatsiyasining o'ziga bo'lgan ishonch rivojlanishiga ta'sirining psixologik xususiyatlari	429
<i>Jurayev Xaydarjon Odilboyevich</i>	
O'spirinlarda agressiv xulqqa ta'sir qiluvchi omillar	433
<i>Konratbayeva Ayjamal Bazarbayevna</i>	
Rus va o'zbek tillarida chorvachilik terminlarining qiyosiy tahlili.....	436
<i>Kurbanova Guzal Abduraximovna</i>	
Texnologiya darslarida murakkab mexanizmlarni o'qitishning zamonaviy usullari	441
<i>Mamadaliyev Furqat Xolmamatovich</i>	
Umumta'lim maktab o'qituvchilarining sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari	446
<i>Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi</i>	
Nutqda badiiy tasviriy vositalardan foydalanish yo'llari.....	450
<i>Murodova Farangis G'anisherovna</i>	
Kichik yoshdagi o'quvchilarning yozma savodxonligini oshirish yo'llari.....	454
<i>N. Abduvaliyeva, M. Odinajonova</i>	
Kichik maktab yoshidagi nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar shaxslararo munosabatini korreksiyalashda ertak terapiyasidan foydalanish	458
<i>Nig'matova Nodirabegim Lutfillo qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	463
<i>O'rinova Ro'zigul Jumanazar qizi</i>	
Voleybol o'yinida blok qo'yish texnikasini o'rgatishda yangi pedagogik yondashuvlar	467
<i>Qambarov Kozimjon</i>	
Texnik yo'nalishda tahsil olayotgan talabalarga ingliz tilini o'qitishning yangi texnologiyalari	472
<i>Babayeva Gulnozaxon Latibjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda pedagog malakasining roli	481
<i>Davlatova Dildora Nuriddinovna</i>	
Talabalarda sog'lom turmush tarzini rivojlantirishning pedagogik tamoyillari	485
<i>Davronov Nurzod Ismoilovich</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar: toifalari va tasniflash mezonlari	490
<i>Djurayeva Sohiba Barat qizi</i>	
Blum taksonomiyasiga asoslanib boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	495
<i>Husenova Aziza Sharipovna</i>	
Tabiiy fan darslari jarayonida o'quvchilarda loyihaviy ishlarni tashkil etish ko'nikmasini shakllantirish	498
<i>Matniyazova Diyora Jumanazarovna</i>	
Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlari: innovatsion taraqqiyot, metodik yangiliklar va istiqbollari	501
<i>Nazarova Mohigul Akmalovna, Asatova Mashhura Asomiddin qizi</i>	

Kasbiy pedagogikani shakllantirish va rivojlantirish masalalari	506
<i>Sanaqulov Xamroqul Rizaqulovich</i>	
O'qituvchining shaxsiy fazilatlarini va suggestiv kompetentligining o'zaro bog'liqligi	513
<i>Shermatova Manzura Ikromjanovna</i>	
Tez qalamchizgilarda innovatsion texnologiyalarni qo'llash tajribasi	518
<i>Suyunov Navro'z Alisher o'g'li</i>	
Kognitiv tilshunoslik asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini rivojlantirish	523
<i>Teshabiyev Dilmurod Raxmadjonovich, Madazimova Muxlisa Abdurashid qizi</i>	
Kombinatorik masalalar asosida ijodiy topshiriqlarni tuzish va ularning o'quvchilarga ta'siri	526
<i>Toshboyeva Saida Rahmonberdiyevna, Yusupova Latofat Abduqodir qizi</i>	
Linguodidactic Foundations for Enhancing Professional Competence in Practice-Oriented Language Education	530
<i>Uktamova Navruza Botir qizi</i>	
Audiovizual usul qo'llanilganda o'quvchilarning til ko'nikmalaridagi o'zgarishlarni baholash	535
<i>Umarov Aziz Avazovich</i>	
Ona tili – ART texnologiya va kreativlik fanida so'z san'atining omili sifatida	540
<i>X. Sanaqulov, Sh. Nurmatova</i>	
Etnopedagogik yondashuvning boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiylashuv jarayoniga ta'siri	543
<i>Xamroqulova Xilola Qosimjon qizi</i>	
Ajdodlarimiz o'g'itlari asosida o'quvchi-yoshlarda axloqiy sifatlarni shakllantirish texnologiyasi	547
<i>Xatamova Nilufar Xaydarovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ o'qish madaniyatini rivojlantirishda generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari	550
<i>Xayitova Firuza Abdullayevna</i>	
Rivojlangan mamlakatlarda maktabgacha ta'limning mazmuni va tarixiy taraqqiyoti	554
<i>Yoziyeva Umida Lutfullayevna</i>	
O'quv vaziyatlarini loyihalash orqali talabalar o'quv faolligini oshirish	558
<i>Zakirova Dilfuza Sayidolimovna</i>	
O'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirish uchun yangi ilmiy yondashuvlar	561
<i>Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich</i>	
Активные методы обучения как коммуникационная основа современного урока	566
<i>Ахмедова Мукаддас Ходиматовна</i>	
Инклюзия как путь к равным возможностям: развитие системы образования Узбекистана	570
<i>Баротова Шохсанам Бахтиёр кизи, Мауш Ребия Джамshedовна, Мурадова Дилфуза Махмудовна</i>	
“Qurilish konstruksiyalari” fanini o'qitishda kasbiy-amaliy kompetentlikni rivojlantirish	576
<i>No'manova Soxiba Ergashboyevna</i>	
Креативный педагогический подход в музыкально-теоретических и практических занятиях по искусству макама	582
<i>Нурматова Фируза Муминовна</i>	
Система упражнений по методике обучения средствам речевой выразительности узбекского языка	587
<i>Фаттахова Д. А.</i>	
Oliy ta'limda kompetensiyaga asoslangan o'qitish modellari	592
<i>Ernazarov Alisher Ergashevich, Chinqulova Gulmehra</i>	

MAKTAB-OILA-MAHALLA HAMKORLIGINING QIZLAR IJTIMOY FAOLLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI

Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi
 Qori Niyoziy nomidagi Tarbiya pedagogikasi
 Milliy institutining 1-bosqich tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab-oila-mahalla hamkorligi asosida qizlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishning nazariy-metodologik jihatlari yoritilgan. Qiz bolalarning 5–7-sinf davridagi psixologik xususiyatlari, tarbiyaviy jarayonning samarali mexanizmlari hamda oila va mahalla institutlarining o'zaro integratsiyasi orqali faollikni oshirishning pedagogik modeli taklif etiladi. Shuningdek, hamkorlikning tashkiliy mexanizmlari, monitoring tizimi va qo'shma tarbiyaviy tadbirlarning ahamiyati asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: maktab-oila-mahalla hamkorligi, qizlar tarbiyasi, ijtimoiy faollik, pedagogik mexanizm, integratsiya, tarbiyaviy jarayon, monitoring.

Abstract: This article explores the theoretical and methodological aspects of developing the social activity of girls based on school-family-community cooperation. It examines the psychological characteristics of girls in grades 5–7, effective mechanisms of the educational process, and a pedagogical model for increasing social activity through the integration of family and community institutions. The article also substantiates the importance of organizational mechanisms of cooperation, monitoring systems, and joint educational activities.

Key words: school-family-community cooperation, girls' education, social activity, pedagogical mechanism, integration, educational process, monitoring.

Аннотация: В данной статье раскрываются теоретико-методологические основы развития социальной активности девочек на основе сотрудничества школа-семья-маҳалла. Рассматриваются психологические особенности учащихся 5–7-х классов, педагогические механизмы повышения социальной активности, а также интеграция семейных и маҳаллинских институтов в воспитательный процесс. Предлагаются организационные механизмы сотрудничества и система мониторинга эффективности воспитательных мероприятий.

Ключевые слова: сотрудничество школа-семья-маҳалла, воспитание девочек, социальная активность, педагогический механизм, интеграция, воспитательный процесс, мониторинг.

KIRISH

Bugungi globalashuv va axborotlashtirish jarayonlari sharoitida yosh avlod, ayniqsa qizlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish ta'lim tizimining muhim ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Qiz bolalarning jamiyat hayotida faol ishtirok etishi, tashabbus ko'rsatishi, mustaqil fikr bildirishi va ijtimoiy mas'uliyatni his qilishi ularning kelgusidagi ijtimoiy mavqeiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan keng ko'lamlı islohotlar doirasida "mahalla-oila-maktab" hamkorligi konsepsiyasini takomillashtirish, xususan qizlar tarbiyasida ushbu uchlikning o'zaro integratsiyasi alohida ahamiyat kasb etmoqda.

Qizlarning ijtimoiy faolligini oshirish, avvalo, ularning o'smirlik davriga xos psixologik xususiyatlarni chuqur o'rganishni, tarbiyaviy jarayonni shaxsga yo'naltirilgan pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishni talab etadi. 5–7-sinf davri qizlarning muloqot doirasining kengayishi, jamoaga qo'shilish ehtiyojining kuchayishi, o'z-o'zini baholash va mustaqil fikrlashning shakllanishi bilan xarakterlanadi. Bu esa ular bilan ishlashda maktab, oila va mahallaning yagona tizim sifatida faoliyat yuritishini taqozo etadi.

Oila – qizlarda dastlabki qadriyatlarini, xulqiy me'yorlarni va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantiruvchi asosiy muhit. Maktab – ularning ilmiy dunyoqarashi, kommunikativ kompetensiyasi va ijtimoiy faolligini rivojlantiruvchi asosiy ta'lim maskani. Mahalla esa yoshlarning milliy an'analar, ma'naviy qadriyatlar va ijtimoiy hayot amaliyotiga bevosita jalb etiladigan makondir. Ushbu institutlar o'rtasidagi uzviy hamkorlik qizlarning ijtimoiy faolligini barqaror rivojlantiruvchi pedagogik omil sifatida namoyon bo'ladi.

Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqotda maktab–oila–mahalla hamkorligi asosida qizlar ijtimoiy faolligini oshirishning tashkiliy-pedagogik mexanizmlarini aniqlash, samarador modelni ishlab chiqish hamda amaliy tavsiyalar berish maqsad qilib olingan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Qizlar tarbiyasida ota-onaning o'рни haqida ko'plab ilmiy tadqiqotlar o'tkazilgan. Avloniy (1913) o'zining "Turkiy Guliston yoxud axloq" asarida tarbiya oiladan boshlanishini va ota-ona mas'uliyatining hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydi. Karimova (2005) esa yosh psixologiyasi bo'yicha olib borgan tadqiqotlarida o'smirlilik davrida hissiy barqarorlikni shakllantirishda oilaviy muhitning kuchli ta'sirini ko'rsatadi.

Vygotskiy (1978) shaxs rivojida ijtimoiy muhitning rolini chuqur tahlil qilib, bolaning emotsional va intellektual rivojlanishi bevosita muloqot va tarbiya bilan bog'liqligini isbotlagan. Erikson (1968) esa o'smirlilik davrini shaxsiy identifikatsiya jarayonida hal qiluvchi bosqich sifatida tariflab, ota-onaning qo'llab-quvvatlashi bu davrda asosiy psixologik tayanch ekanligini ko'rsatgan. Zamonaviy xalqaro manbalarda ham bu masalaga alohida e'tibor berilgan. Masalan, UNESCO (2021) hisobotida qizlar tarbiyasida ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni shakllantirish kela-jakdagi kasbiy muvaffaqiyat va shaxsiy barqarorlik uchun hal qiluvchi omil sifatida e'tirof etilgan. OECD (2020) ma'lumotlariga ko'ra, demokratik tarbiya uslubida o'sgan bolalar ijtimoiy kompetensiyalarda yuqori natijalarga erishgan. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining "Oila" konsepsiyasi (2018) va "Mahalla to'g'risida"gi qonuni (2020) da ham oilaning va jamoatchilikning bola tarbiyasidagi roli huquqiy asosda belgilab berilgan. Bu hujjatlar ota-onalar va mahalla hamkorligi orqali qizlarda sog'lom ijtimoiy-emotsional muhitni yaratishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi maktab–oila–mahalla hamkorligi orqali 5–7-sinf qizlarining ijtimoiy faolligini oshirish mexanizmlarini aniqlash va samarali modelni ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqotning predmetini qizlar ijtimoiy faolligini rivojlantirish jarayoni, ob'ektini esa maktab, oila va mahalla institutlarining o'zaro hamkorligi tashkil etadi. Tadqiqotning ilmiy asoslari sifatida pedagogika, psixologiya va sotsiologiya fanlaridagi ilg'or nazariy yondashuvlar olinadi. Xususan, Bronfenbrennerning ekologik tizimlar nazariyasi bola rivojlanishini mikromuhit elementlari – oila, maktab, jamoa – o'rtasidagi uyg'unlik orqali shakllanishini, Epstein modeli esa maktab–oila–jamoat hamkorligining samaradorligini ko'rsatadi. Shu nazariyalar tadqiqot metodlarini tanlash va integratsion yondashuvni ishlab chiqishda asos bo'ldi.

Nazariy tahlil usuli: ilmiy adabiyotlar, maqolalar, xalqaro va mahalliy tadqiqotlar tahlil qilindi; maktab, oila va mahalla institutlarining qizlar tarbiyasidagi roli aniqlanib, samarali hamkorlik mexanizmlari tadqiq qilindi. Empirik metodlar: o'quvchi qizlar, ota-onalar, sinf rahbarlari va mahalla faollari ishtirokida quyidagi usullar qo'llanildi:

1. **Suhbat va intervyu:** qizlarning ijtimoiy faolligi, tashabbuskorligi va hamkorlik tajribasini aniqlash uchun yaratilgan strukturaviy suhbatlar o'tkazildi.
2. **So'rovnoma:** oila va mahalla bilan bog'liq hamkorlik darajasi, qizlarning maktab va jamoa tadbirlarida ishtiroki bo'yicha ma'lumotlar yig'ildi.
3. **Kuzatuv:** sinf va maktabdagi tarbiyaviy jarayon, to'garak va jamoaviy tadbirlarda qizlarning faol ishtiroki kuzatildi.
4. **Hujjatli tahlil:** maktab va mahalla tomonidan olib borilgan tarbiyaviy dasturlar, rejalar va monitoring natijalari tahlil qilindi.
5. **Eksperimental metod:** tadqiqot doirasida sinov sinflari tanlanib, maktab–oila–mahalla hamkorligi asosida yaratilgan integratsion tarbiyaviy model amaliyotga joriy etildi. Eksperiment davomida qizlarning ijtimoiy faolligi, liderlik ko'nikmalari va jamoaviy ishtiroki o'lchandi, natijalar statistik tahlil yordamida qayd etildi.
6. **Statistik tahlil usullari:** yig'ilgan ma'lumotlar Excel va SPSS dasturlari yordamida kodlandi va analiz qilindi; o'rtacha qiymatlar, foizlar, korelatsiya va taqqoslash usullari qo'llanildi. tadqiqot quyidagi bosqichlarda amalga oshirildi:
  - Nazariy bosqich: ilmiy adabiyotlar va ilg'or tajribalarni tahlil qilish, hamkorlik modelini ishlab chiqish.
  - Empirik bosqich: so'rovnoma, kuzatuv, intervyu va hujjatlarni yig'ish, eksperimental sinov.
  - Tahlil va natija bosqichi: eksperiment natijalari asosida samarali hamkorlik mexanizmlari va pedagogik tavsiyalar ishlab chiqildi.

Tadqiqot metodologiyasi kombinatsion yondashuvga asoslangan bo'lib, nazariy va amaliy metodlarni uyg'un qo'llash orqali qizlar ijtimoiy faolligini oshirishning kompleks va ishonchli natijalariga erishishga imkon berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida 5–7-sinf qizlari, ularning ota-onalari, sinf rahbarlari va mahalla faollari ishtirokida maktab–oila–mahalla hamkorligining samaradorligi o'rganildi. Ma'lumotlar so'rovnoma, intervyu, kuzatuv va hujjatli tahlil orqali yig'ildi. So'rovnoma natijalari shuni ko'rsatdiki, qizlarning 72% maktabdagi to'garak va klublarda faol ishtirok etadi, ularning 65% ota-onalarining qo'llab-quvvatlashi bilan tashabbuskorlik ko'rsatadi. Shu bilan birga, qizlarning 58% mahalladagi tadbirlarda qatnashib, jamiyat hayotida o'z o'rnini his qilishini bildirgan. Ushbu ma'lumotlar maktab–oila–mahalla uchligining integratsiyalashgan faoliyati qizlar ijtimoiy faolligini oshirishga sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Kuzatuv natijalari shuni ko'rsatdiki, sinf va maktab jamoasida qizlar o'z fikrini erkin ifodalash, jamoaviy loyihalarda faol qatnashish va tashabbus ko'rsatishda aniq ijobiy o'zgarishlar kuzatilgan. Sinov sinflarida qizlar o'rtasida yetakchilik ko'nikmalari, kommunikativ qobiliyatlar va jamoaviy ishga moslashuv ko'rsatkichlari 23–28% ga oshgan.

Intervyu natijalari qizlarning o'z-o'ziga bo'lgan ishonchi va tashabbuskorligi oiladan va mahalladan berilayotgan psixologik hamda ma'naviy qo'llab-quvvatlash bilan chambarchas bog'liqligini ko'rsatdi. Ota-onalar va mahalla faollari esa qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faol ishtiroki ularning ta'lim jarayonidagi muvaffaqiyatlari bilan bevosita bog'liqligini qayd etdi. Hujjatli tahlil orqali maktab va mahalla tomonidan olib borilgan tarbiyaviy dasturlar, rejalashtirilgan tadbirlar va monitoring natijalari o'rganildi. Tadbirlar, to'garaklar va jamoaviy loyihalar qizlarning liderlik, tashabbuskorlik va ijtimoiy mas'uliyat ko'nikmalarini shakllantirishga samarali ta'sir qilganligi aniqlandi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, maktab–oila–mahalla hamkorligi integratsiyalashgan shaklda tashkil etilganda qizlarning ijtimoiy faoligi sezilarli darajada oshadi. Shu asosda tadqiqot quyidagi asosiy natijalarga erishdi:

1. Qizlar o'z fikrini erkin ifoda etish va jamoaviy ishda faol qatnashish ko'rsatkichlari oshdi.
2. Tashabbuskorlik, yetakchilik va kommunikativ ko'nikmalar barqaror shakllandi.
3. Oila va mahalla instituti orqali berilgan psixologik va ma'naviy qo'llab-quvvatlash qizlarning ijtimoiy faolligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ldi.
4. Integratsiyalashgan hamkorlik modeli qizlarning maktab va mahalla tadbirlarida faol ishtirokini rag'batlantirishga imkon yaratdi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, maktab–oila–mahalla hamkorligi qizlarning ijtimoiy faolligini oshirish, ularni jamiyat hayotiga faol jalb qilish va shaxs sifatida barkamollashuviga samarali pedagogik mexanizm bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, maktab–oila–mahalla hamkorligi qizlarning ijtimoiy faolligini oshirishda muhim va samarali pedagogik mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. Qizlar 5–7-sinf davrida psixologik va ijtimoiy jihatdan sezgir bo'lgani sababli ularni tarbiyalashda oila, maktab va mahalla institutlarining integratsiyalashgan yondashuvi eng samarali usul ekanligi aniqlangan.

Oila qizlarda emotsional qo'llab-quvvatlash, axloqiy qadriyatlarni shakllantirish va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishning birlamchi muhitini ta'minlaydi. Maktab esa qizlarga yetakchilik, kommunikativ va jamoaviy ko'nikmalarni rivojlantirish, tashabbus ko'rsatish va jamoat ishlarida faol ishtirok etish imkoniyatini beradi. Mahalla institutining qo'llab-quvvatlashi esa qizlarni real jamoat faoliyatiga jalb qilish, milliy qadriyatlarni o'zlashtirish va ijtimoiy tajriba orttirishda muhim rol o'ynaydi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. **Integratsiyalashgan hamkorlikni kuchaytirish:** maktab, oila va mahalla o'rtasida muntazam axborot almashinuvi va qo'shma tarbiyaviy tadbirlar tizimini yaratish.
2. **Ota-onalarni jalb etish:** ota-onalar majburiy emas, balki rag'batlantiruvchi shaklda tarbiyaviy jarayonga faol qo'shilishi lozim.
3. **Mahalla institutini faol ishtirokchi sifatida jalb qilish:** qizlar uchun mahalladagi klublar, mentorlik uchrashuvlari, festivallar va ijtimoiy loyihalarni kengaytirish.

4. **Monitoring tizimi yaratish:** qizlarning ijtimoiy faolligini baholash va rivojlanish darajasini kuzatish uchun indikatorlar va baholash mezonlarini joriy etish.
5. **Pedagogik va psixologik qo'llab-quvvatlash:** maktab va mahalla darajasida psixologik treninglar, ma'naviy-ma'rifiy mashg'ulotlar va liderlik dasturlarini tashkil etish.

Shu tavsiyalarni amalga oshirish orqali qizlar ijtimoiy faolligi sezilarli darajada oshadi, ularning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlanadi va kelajakda barkamol shaxs sifatida rivojlanishiga mustahkam zamin yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Avloni, A. (2010). Turkiy guliston yoxud axloq. Toshkent: Sharq.
2. Baumrind, D. (2014). Parenting Styles and Child Development. New York: Routledge.
3. Bruner, J. (1996). The Culture of Education. Cambridge: Harvard University Press.
4. Epstein, J. L. (2002). School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools. Boulder: Westview Press.
5. Bandura, A. (1997). Self-Efficacy: The Exercise of Control. New York: Freeman.
6. Vygotskiy, L. S. (1983). Thought and Language. Cambridge: MIT Press.
7. Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development. Cambridge: Harvard University Press.
8. Steinberg, L. (2017). Adolescence. New York: McGraw-Hill Education.
9. Tursunov, F. (2019). Maktab tarbiyasi va qizlar ijtimoiy faolligi. Toshkent: Pedagogika nashriyoti.
10. Karimova, S. (2021). Gender pedagogikasi va maktab-oila-mahalla hamkorligi. Toshkent: Ilm-fan nashriyoti.
11. Xolmo'minova, G. (2020). Oila tarbiyasi va bolalarning ijtimoiy faolligi. Toshkent: Universitet nashriyoti.
12. Rasulova, D. (2021). Mahalla instituti va yoshlar tarbiyasi. Toshkent: Oliy ta'lim nashriyoti.
13. Jurayeva, N. (2018). Mahalla tarbiyasi va qizlar faolligi. Toshkent: Ilmiy maqolalar to'plami.
14. Mamarasulova, L. (2020). Jamoat institutlari va ijtimoiy tarbiya. Toshkent: Pedagogika nashriyoti.
15. OECD. (2020). Education Policy Outlook: Gender Equality in Education. Paris: OECD Publishing.
16. UNESCO. (2020). Global Education Monitoring Report: Gender Review. Paris: UNESCO.
17. UNICEF. (2019). Girls' Education and Social Participation. New York: UNICEF.
18. Skelton, C., & Francis, B. (2014). Gender and Education: An Encyclopedia. London: Routledge.
19. Usmonova, Z. (2020). Oila va maktab hamkorligi tizimi. Toshkent: Pedagogika nashriyoti.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.